

Маніфест Нових Правих Ален Бенуа і Шарль Шампетьє

ВСТУП

I. Обставини

Що таке сучасність?

Криза сучасності

Лібералізм — головний ворог

II. Основи

Людина: мить живого

Людина: вкорінене буття, небезпечне і відкрите

Суспільство: тіло спільнот

Політика: суть і мистецтво

Економіка: по той бік ринку

Етика: творити себе

Техніка: мобілізація світу

Світ: різноманітний всесвіт

Космос: континуум

III. Напрямки

Проти одноманітності і племінності, за сильні тотожності

Проти расизму, за право відмінності

Проти іміграції, за співпрацю

Проти сексизму, за відродження статей

Проти Нового Класу, за автономію, починаючи з основи

Проти яacobінізму, за федеративну Європу

Проти деполітизації, за поглиблення демократії

Проти продуктивізму, за розподіл праці

Проти відмивання грошей, за економіку на службі живого

Проти гігантоманії, за місцеві спільноти

Проти бетонних міст, за міста з людським виміром

Проти технічної демонії, за інтегральну екологію

За свободу думки і поверненн до обговорення ідей

ВСТУП

Нові Праві (далі НП — прим. перек.) народилися у 1968 р. НП не є політичним рухом, але школою думки. Свою діяльність (публікація книг і журналів, проведення колоквиумів і конференцій, організація семінарів та літніх університетів тощо) відразу розпочали у напрямку метаполітичної перспективи.

Метаполітика не є іншим способом роблення політики. Вона не є жодною стратегією, яка б мала на меті примушувати до інтелектуальної гегемонії, тим більше, що вона не претендує на заперечення інших заходів чи можливих позицій. Вона відповідає лише на твердження, що ідеї відіграють важливу роль в колективній свідомості, більш загально, у всій історії людей. Геракліт, Арістотель, Августин, Тома Аквінський, Рене Декарт, Іммануїл Кант, Адам Сміт чи Карл Маркс, у їхні часи, проводили, через свої праці, революційні висновки, наслідки яких відчуваються по сьогоднішній день. Напевно, історія є наслідком волі і дії людей, але ця воля і ця дія виконуються завжди у рамках деякої сукупності переконань, вірувань, уявлень, які виникають на основі їхнього значення та спрямування. НП прагнуть зробити свій внесок у відновлення цих соціально-історичних уявлень.

Сьогодні метаполітичний рух все ще плутають з рефлексією про еволюцію західних суспільств на світанку 21-го століття. З одного боку, справді констатують, зростаюче безсилля партій, профсоюзів, урядів і сукупності усіх класичних форм завоювання і здійснення влади, з другого боку, прискорений моральний занепад всіх пар протилежностей, які характеризували сучасність, починаючи з традиційної пари протилежностей праві-ліві. Спостерігаємо небачене до сих пір зростання і поширення знання, хоча наслідки цього невідомі. У світі, в якому замкнуті сукупності залишили порожнє місце в зеднаних сітках, в яких точки орієнтуру стають більш розмитими, метаполітична дія полягає в тому, щоб надати сенсу більш високий рівень за допомогою нових синтезів, розвивати, поза сутічками політиків, спосіб мислення рішуче поперечний, нарешті, вивчати всі царини знання, щоб пропонувати цілісний погляд на світ.

Такою є наша мета вже тридцять років.

Сьогоднішній маніфест — це пропозиція доказу. Його перша частина пропонує критичний аналіз нашої епохи. Друга виражає суть нашого бачення людини і світу. Одна і друга спровоковані дробленням предметів на все більш вузькі сфери дослідження, яке породжує більшість з відомих сьогодні інтелектуальних розбіжностей. Трибалізм і мондіалізм, інтернаціоналізм і націоналізм, лібералізм і марксизм, індивідуалізм і колективізм, прогресивізм і консерватизм протидіють логіці виключеної третьої сторони. Протягом століття, ці штучні опозиції приховують головне: розмах кризи, який зобов'язує радикальне відновлення наших думок, рішень і дій. Ось чому марно шукати на цих сторінках сліди попередників, тому що ми є їхніми спадкоємцями: НП зуміли досягнути власного теоретичного плоду більш відмінного від того, який передував. Практикуючи екстенсивне

прочитання історії ідей, вони не вагаються відновити ті з них, які їм здаються справедливими у всіх напрямках думки. Ця поперечна хода викликає регулярно гнів церберів думки, які домовляються з ідеологічними ортодоксіями заморозити і паралізувати весь новий синтез, який загрожує їхньому інтелектуальному спокою.

Нарешті, з часу виникнення, НП об'єднує чоловіків і жінок, які живуть у місті і мають намір взяти участь в живий спосіб у стані свого розквіту. У Франції, як і в інших країнах, вони утворюють спільноту праці і мислення, члени яких необовязково є представниками інтелігенції, але цікавляться всім, тим чи іншим, боротьбою ідей. Третя частина цього Маніфесту виражає, таким чином, наше ставлення до обговорення сучасності і наш е бачення майбутнього наших народів і нашої цивілізації.

I — Обставини

Кожна критична думка спочатку розглядає у перспективі епоху, яку досліджує. Ми знаходимося сьогодні у перехідному періоді, повороті у формі „міжправління”, який записується на дні великої кризи: кінець сучасності.

Що таке сучасність?

Сучасність описує політичний і філософський рух останніх трьох століть західної історії. Вона характеризується п'ятьма принциповими співпадаючими процесами: індивідуалізацією через руйнування старих спільнот приналежності, омасовленням через прийняття стандартизованих способів життя і поведінки, десакралізацією через відхід (відступ) великих релігійних оповідей на користь наукової картини світу, раціоналізації через панування інструментального розуму за допомогою ринкового обміну і технічної ефективності, універсалізації через планетарне поширення моделі суспільства імпліцитно виставленої як єдино можливої раціонально і тому як найвищої.

Цей рух має глибокі коріння. У всіх відношеннях, він являє собою секуляризацію понять і запозичених перспектив у християнській метафізиці, яка була опущена до профанного рівня після її очищення від усіх вимірів трансцендентності. Насправді, знаходять в зародку християнізму великі зміни, які надихнули світські ідеології постреволюційної доби. Індивідуалізм був вже присутній в понятті індивідуального спасіння і у інтимному привілейованому відношенні, яке підтримує віруючий з Богом, відношенні, вкорінення якого знаходиться у цьому світі (*ici-bas*). Зрівнялівка знаходить своє джерело в ідеї, згідно якої, всі люди покликані до викуплення, так як всі наділені індивідуальною душею, абсолютна цінність якої розділена всім людством. Прогресивізм народжується з ідеї, що історія володіє абсолютним початком і необхідним завершенням, у своєму розвитку уподібнюється до божественного плану. Нарешті, універсалізм є природним продовженням релігії, яка стверджує, що володіє об'явленою істиною, справедливою для всіх людей. Політичне життя так само засновується на секуляризованій теології. Християнізм, який зведений сьогодні до думки серед інших думок, сам став жертвою цього руху: в історії Заходу він буде релігією знищення релігії.

Різні філософські школи сучасності, конкуренти і іноді суперечливі в своїх основах, знаходять, однак, суть: ідею, що існує унікальне та універсальне рішення для всіх соціальних, моральних і політичних явищ. Людство сприймає як деякі раціональні індивіди, які, через інтерес, через моральне переконання, через симпатію чи через страх, звертаються до їхньої єдності в історії. В цій перспективі різноманітний світ стає перешкодою і все, що відрізняє одну людину від іншої сприймається як другорядне чи випадкове, небезпечне. По мірі того, як сучасність не була лише сукупністю ідей, але також способом дії, вона

намагається всіма засобами виривати (arracher) індивідів з їхньої можливості розпоряджатися собою, щоб підпорядкувати їх універсальному способу асоціації. Найбільш ефективним, у цьому відношенні, виявився ринок.

Криза сучасності.

Уява сучасності захоплена бажанням свободи і рівності. Ці дві цінності зражені. Розділені спільності, які все ще захищали сенс і форму свого існування, індивіди, зазнають виднині (la ferule) від величезних механізмів домінування; їхня свобода залишається формальною. Вони терплять владу світового ринку, технологій. Обіцянка рівності зазнала подвійної поразки: комунізм зрадив її у встановленні тоталітарних режимів найбільш смертноносних в історії; капіталізм бавився у рівність, що привело до економічної і соціальної нерівності більш огидної. Сучасність проголосила „права” без належного доступу до засобів реалізації цих прав. Вона загострила всі потреби і безперервно народжує нові, зберігаючи до них доступ меншості, що породжує розчарування і гнів всіх інших. Щодо ідеології прогресу, яка повинна відповісти на очікування людей, підтримуючи обіцянку кращого світу, зазнає радикальної кризи: майбутнє, яке виявляється непрогнозоване, більше не є носієм надії, лякає все більше. Відтепер кожне покоління виступає проти світу своїх батьків: ця новинка засновується на запереченнях звязку між поколіннями і минулого досвіду; приєднана до прискорених змін способу життя і середовищ існування, не породжує щастя, але тривогу.

„Кінець ідеологій” вказує на виснаження великих мобілізуючих оповідей, які втілилися у лібералізмі, соціалізмі, комунізмі, націоналізмі, фашизмі і нацизмі. Двадцяте століття передрікало занепад більшості з цих доктрин, конкретним результатом яких були геноцид, етноцид, масові вбивства, війни між націями і безперервна конкуренція між індивідами, екологічні катастрофи (згадайте, якщо забули, катастрофу на Чорнобильській атомній станції, породжену агонією тоталітарної системи управління на просторі Радянського Союзу — прим. перек.), соціальний хаос, втратою всіх значних орієнтирів. Знищуючи життєвий світ на догоду інструментальному розуму, матеріальне зростання і розвиток, привели до небаченого до сих пір спустошення людини. Вони породили турботу, неспокій жити завжди у невизначеному теперішньому, в приватному світі минулого, як в майбутньому. Таким чином, сучасність породила цивілізацію найбільш спустошливу: мова реклами стала взірцем для всіх соціальних мов, панування грошей покладає всеприсутність торгаша, людина перетворюється на предмет обміну в атмосфері злиденної насолоди, техніка охоплює життєвий світ мережею умиротвореною раціональною щодо самої себе, злочинність, насилля і нетовариськість поширюються у вигляді війни всіх проти всіх і кожного проти самого себе, невизначений індивід плаває у наркотичних видіннях. Сільські місцевості перетворюються у передмістя жажливих мегаполісів, основою яких стає самотній індивід в анонімному і ворожому натовпі, в той час як минулі соціальні, політичні, культурні чи релігійні, звязки стають все більш і більш невизначеними. Ця криза, яку переходимо, сигналізує, що сучасність досягла свого завершення, в той самий час, коли універсальська утопія намагається стати реальністю, під керівництвом ліберальної глобалізації. Кінець двадцятого століття вказує на закінчення сучасних часів і входження у постсучасність, яка характеризується послідовністю деяких нових явищ: появою екологічної стурбованості, пошуком якості життя, роль племені і суспільства, усвідомленням важливості спільноти, політикою визнання групи, збільшенням міждержавних конфліктів, поверненням соціального насилля, занепадом традиційних релігій, зростанням протистояння між народом і його елітою і так далі. Не маючи що більше сказати і констатуючи зростаючу хворобу сучасних суспільств, прихильники пануючої ідеології звели до зачаровуючого дискурсу у ЗМІ небезпеку аномальних змін (l'implosion). Аномальних змін, а не вибуху (l'explosion): подолання сучасності не на буде форми „великого вечора”, але проявиться появою тисяч

враннішніх зірок, тобто утворенням суверенних звільнених просторів від сучасного панування. Сучасність не буде подолана поверненням назад, але зверненням до деяких досучасних цінностей в результуючій оптиці постсучасності. Це ціна такого радикального перезаснування, яке долає соціальну аномію і сучасний нігілізм.

Лібералізм, головний ворог

Лібералізм втілює собою пануючу ідеологію сучасності. Ліберальна думка звільнила економіку від моралі, від політики, від суспільства, в які вона спочатку була вмонтована. Вона зробила з ринкової вартості суверенну (самостійну) інстанцію всього спільного життя. Прихід „панування кількості” намітив цей перехід ринкової економіки до ринкових суспільств, тобто розширення у всіх сферах існування законів ринкового обміну, увінчаного „невидимою рукою”. Лібералізм, з іншого боку, породжений сучасним індивідуалізмом, починаючи із спотвореної антропології, висуває точку зору швидше описову, ніж нормативну, засновану на тому, що одновимірний індивід, помножуючи свої „невідемні права” не соціальної фундаментальної природи, змушений шукати постійно свій кращий інтерес через виключення з розгляду не кількість і цінності, які не мають відношення до раціонального підрахунку.

Це подвійне биття індивідуалістичне і економічне супроводжується дарвіністичним баченням соціального життя. Дарвіністичне бачення соціального життя зводить його до конкуренції, нової версії „війни всіх проти всіх” з метою вибрати „кращих”. Але, крім того, що конкуренція „чиста і досконала” є вигадкою, так як силові відношення завжди їй передують, вона не говорить нічого про цінність того, що вона селекціонувала: гірший як кращий. Еволюція відбирає найбільш здатних вижити, але людина не задовільняється лише виживанням: вона впорядковує своє життя в ієрархію цінностей по відношенню до якої лібералізм намірений залишатися нейтральним.

Унікальний характер ліберального панування породив в 19-му столітті законну реакцію у вигляді появи соціалістичного руху. Але він збився на манівці під впливом марксистських теорій. Отже, не дивлячись на їхню опозиційність, лібералізм і марксизм належать одному і тому ж світові, який успадкував думки Просвітництва: той же індивідуалізм, той же зрівнюючий універсалізм, той же раціоналізм, той же примат економічного фактору, та ж наполегливість на звільнюючій цінності праці, та ж віра у прогрес, те ж прагнення кінця історії. У всіх відношеннях, лібералізм лише реалізував з більшою ефективністю цілі, які він розділив з марксизмом: викорінення колективних ідентичностей і традиційних культур, розчаклування світу, універсалізацію системи виробництва.

Руйнування ринку викликало появу і підсилення Держави-Опікунки. Протягом історії, ринок і держава були проявлені разом. Держава, шукаючи додаткові шляхи опадаткування в неринкових інтраспільнотних обмінах, до того не виявлених, робить однорідний економічний простір засобом здійснення своєї влади. Згодом, розмивання спільнотних звязків, викликане ориночненням соціального життя, повернуло необхідність прогресивного підсилення Держави, наділеної обовязком перерозподіляти речі першої необхідності, щоб згладити слабкість традиційної солідарної відповідальності. Далекі від того, щоб стримати поширення лібералізму, ці державні втручання дозволили йому процвітати, уникаючи соціального вибуху, таким чином, забезпечуючи йому безпеку і стабільність необхідних для нього обмінів. Зворотньо, Держава-Опікунка, яка є нічим іншим, як абстрактною структурою, анонімною і непрозорою, поширила безвідповідальність.

Нарешті, лібералізм тягне за собою заперечення специфіки політики, яка завжди містить сваволю рішення і множинність кінцевих цілей. Словосполучення „ліберальна політика”

появляється як непорозуміння і суперечність у термінах. Прагнучи сформуванню соціального зв'язку, виходячи з теорії раціонального вибору, яка розглядає громадянство з точки зору корисності, вона зводиться до ідеалу наукового управління глобальним суспільством, яке знаходиться під наглядом технічних експертів (Світового Банку, Світової Організації Торгівлі тощо — прим. перек.). Держава ліберального права, дуже часто синонімом республіки суддів, вважає, що зможе, одночасно, утриматися від пропозиції моделі доброго життя і прагнути нейтралізувати конфлікти, притаманні соціальній різноманітності за допомогою чисто юридичних порцедур, які намагаються визначити, що справедливо, а що ні. Публічний простір розчиняється в просторі приватному, в той час як представницька демократія зводиться до ринку де зустрічаються пропозиція все більш і більш обмежена і попит все менш і менш вмотивований.

В час глобалізації, лібералізм не є більше ідеологією. Сьогодні лібералізм — це світова система виробництва і відтворення людей та ринків, яка супроводжується гіперморалізмом прав людини. Під цими економічними, політичними, моральними, формами, лібералізм являється центральним блоком ідей сучасності, яка завершується. Таким чином, головний опонент тих, хто намагається його побороти.

II — Основи

„Пізнай самого себе”, говорить дельфійське гасло. Ключ будь-якої картини світу, політичного заангажування, морального чи політичного, знаходиться, перш за все, в антропології. Наші дії здійснюються, крім того, через деякі порядки практики, які являють собою деяку сутність відношень людей між ними і зі світом: політика, економіка, техніка і етика.

Людина: мить живого

Сучасність заперечувала існування людської природи (теорія „чистої дошки”) або надавала їй, відірваних від світу і пережитого існування, ознак. Завдяки цій відірваності з'явився ідеал „нової людини”, гнучкої, через прогресивну трансформацію, чи брутальної, у відношенні до свого середовища. Ця утопія привела до досвіду тоталітарних і концентраційних систем ХХ століття. В ліберальному світі вона виражається через забобонну віру у всемогутність середовища, яке більше не породжує розчарувань, особливо в освітній царині: в суспільстві, структурованому завдяки використанню абстрактної раціональності, це дійсно пізнавальні властивості, які складають головний визначник соціального статусу.

Людина, перш за все, тварина і вписана, як така, в порядок живого, тривалість якого вимірюється мільйонами років. Якщо ми порівняємо історію органічного життя з добою, поява нашого виду не лише пережиток останніх тридцяти секунд. Процес становлення людини (la homonisation) керувався сам собою протягом декількох десятків тисяч поколінь. По мірі того (dans la mesure) як життя розповсюджувалося, перш за все, передачею інформації, яка міститься в генетичному матеріалі, людина не народжується як „біла сторінка”: кожен з нас вже є носієм основних характеристик нашого роду, до яких додаються спадкові схильності, які визначають здібності і поведінку. Індивід не ухвалює цю спадщину, яка обмежує його самостійність і гнучкість, але дозволяє йому чинити опір політичним і соціальним умовам.

Проте людина не лише тварина: те, чим вона володіє специфічно людським — усвідомлення власної свідомості, абстрактне мислення, членороздільне мовлення, здатність творити знаково-символічні світи, схильність до встановлення мети і до ціннісного

судження — не протирічать природі, але виявляють в ній додатковий та унікальний вимір. Заперечувати біологічну визначеність людини чи зводити її специфічні риси до зоології, таким чином, два безглузді намагання. Спадковий бік нашого людства лише формує основу нашого соціального життя: тому що ці інстинкти не програмують остаточну мету соціального життя; людина завжди владна, з одного боку, щодо своєї свободи. Людина є, перш за все, спадкоємницею, але вона може розпоряджатися своєю спадщиною. Ми вибудовуємо історично і культурно, на основі припущень нашої біологічної будови, яка задає межі нашої людяності. За межами цієї границі, яка може бути названа Богом, Космосом, Ніщо чи Буттям: питання „чому?” позбавлене сенсу, так як, те, що за межами людських границь, за визначенням, немислиме.

Таким чином, НП пропонують урівноважене бачення людини, беручи до уваги одночасно вроджені, індивідуальні схильності і соціальне середовище. НП відкидають ідеології, які надзвичайно підкреслюють лише один із цих чинників детермінації (біологічний, економічний чи механічний).

Людина: буття вкорінене, небезпечне і відкрите

Природньо, що людина не добра і не погана, але вона здатна бути і тою і іншою. Тому вона буття відкрите і „небезпечне”, завжди здатна перевищувати саму себе чи згіршуватися. Суспільні і моральні правила, так само як інституції чи традиції, дозволяють запобігти постійній загрози, в яку втягнута людина, і дозволяють їй розвиватися у пізнанні норм, які лежать в основі існування і дають їй сенс і цілі.

Людство, визначене, як невизначена сукупність індивідів, які його складають, вказує або на біологічну категорію (вид), або на категорію чистого розуму, породжену західним мисленням. З соціально-історичної точки зору, людина сама по собі не існує, так як належність до людства завжди опосередкована через конкретну культурну приналежність. Ця постійна не виявляє відносність. Всі люди володіють людською природою, без якої вони не спроможні порозумітися, але їхня спільна приналежність до виду виражається завжди, починаючи з окремого контексту. Вони розділяють так само головні почуття, але ці почуття виражаються завжди у різних формах, згідно епох і місць. Людство, у цьому сенсі, є ні до чого не зведена множина: різноманітність бере свою суть з неї. Людське життя необхідно вписується в контексти, який передує судженню, в тому числі і критичному, яке індивіди і групи мають щодо світу і моделі прагнень: в реальному світі існують лише особи, конкретно розміщені. Біологічна відмінність не є сама по собі лише знаковим віднесенням до даностей культурних і соціальних. Щодо відмінностей між культурами, вони не є ні наслідком омани, ні перехідними характеристиками, випадковими чи другорядними. Культури мають „власний центр тяжіння” (Гердер): різноманітні культури дають різні відповіді на головні питання. Ось чому будь-яка спроба уніфікувати культури обертається їхнім руйнуванням. Людина описується через природу в реєстрі культури: бути особливим означає знаходитися завжди в загальному (у своєму виді) і частковому (кожна культура). Ідея абсолютного закону, універсального і вічного, звернена до обмеження в останній інстанції наших моральних, релігійних чи політичних виборів. Ця ідея лежить в основі всіх тоталітаризмів.

Людське суспільство, одночасно, конфліктне і здатне до співпраці, хоча можуть послаблювати одну із цих характеристик на користь іншої. Наївна віра у можливість примусити зникнути протиріччя всередині суспільства, примиреного і прозорого, більше не є правда, а лише гіперзмагальним баченням (ліберальним, расиським чи націоналістичним), а фактом того, що триває постійна війна індивідів чи груп. Якщо агресивність знаходить місце в творчій діяльності та життєвій динаміці, то еволюція також надає можливість проявитися в людині альтруїзму, який не діє у сфері генетичній. З іншого боку, великі історичні побудови

не змогли вписатися у тривання, яке встановлене гармонією, заснованої на пізнанні спільного блага, повязаності прав та обов'язків, взаємодопомоги і розділення. Ні мирне ні войовниче, ні добре ні погане, ні красиве ні потворне, людське існування протікає в цій трагічній напруженості між цими взаємнопритягальними полюсами.

Суспільство: тіло спільнот

Людське існування — це існування соціальних спільнот, в які воно вписане. Ідея примітивного „природного стану”, в якому співіснували автономні індивіди, є чистою вигадкою: суспільство не є результат договору, який підписують люди для покращення їхнього життя, але є результат добровільної асоціації, якою була, без сумніву, найстародавніша розширена сім'я.

Спільноти, в яких втілюється соціальний стан, вимагають складної тканини проміжного тіла, розміщеного між індивідами, групами індивідів і людством. Деякі з них успадковані, інші вибрані. Соціальний зв'язок, яким є стародавнє право, ніколи не було здатне визнати автономію, і яке не слід змішувати з „громадянським суспільством”, тому що він визначається, перш за все, як модель для дій індивідів, і не як загальний наслідок цих дій; він відповідальний за згоду, розділену в цій пріоритетній моделі. Колективна приналежність не скасовує індивідуальної тотожності, але є основою: коли покидають свою рідну спільноту, тоді приєднуються до іншої. Спільноти природні чи кооперативні, всі вони, мають підставу для взаємності. Спільноти будують себе і підтримують себе впевненістю, яка випробувана кожним її членом, які, все те, що вимагають від них інші, можуть, так само, як і ці інші. Вертикальна взаємопов'язаність прав і обов'язків, розподілу і перерозподілу, слухняності і допомоги, горизонтальна взаємозв'язаність подарунків і контр-подарунків, для братерства, для дружби, для любові. Багатство соціального життя пропорційне до різноманітності приналежностей, які воно пропонує: цій різноманітності постійно загрожує конформізм та байдужість, відокремлення та атомізація.

Голістична концепція, згідно якої цілість перевищує суму своїх частин і володіє чистими якостями, боролася за сучасний індивідуалістичний універсалізм, який приєднав спільноту до випадкової ієрархії, який привів до закритості чи до духу дзвіниці. Цей індивідуалістичний універсалізм розгорнутий у двох виглядах: договору (політичного) і ринку (економічного). В реальності, сучасність не звільнила людину, звільняючи її від давніх приналежностей сімейних, місцевих, племінних, корпоративних чи релігійних. Вона лише підпорядкувала її іншим, жорстоким і штучно створеним, більш обезособленим: механічна і абстрактна залежність замінила різноманітні органічні оточення. Стаючи більш самотньою, людина також стала більш вразливою і більш покинутою. Вона втратила сенс, тому що не може більше ототожнюватися із взірцем, тому що не має більше сенсу ставати соціальною істотою. Індивідуалізм вийшов на відторгнення і відхилення, на руйнування, наприклад, сім'ї, яка більше не соціалізована, і на захоплення соціального зв'язку бюрократією. В час підведення підсумку розгляду великого проекту сучасної емансипації, проаналізованого як відчуження великих розмірів. Тому що емансипація веде до скупчення індивідів, почуваються зовсім як іноземці і не проявляють більше довіри одне до одного; сучасні суспільства не можуть розглянути соціальне відношення, яке б не було піддане інстанції „нейтрального” регулювання.

Чисті форми обміну (закон ринкової системи) і підкорення (тоталітарна система послуху в централізованій всемогутній державі). Змішана форма, яка встановлюється тепер, описується через поширення юридичних абстрактних правил, які помалу розділяють кожну грань існування, відношення з іншими, роблячи об'єкт контрольованим, щоб запобігти небезпеці девіантних змін.

Лише повернення до спільнот і політейї людського виміру, дозволить уникнути ізоляції, розмиття соціального зв'язку, його опредметнення (*une reification*) чи юридикації.

Політика: сутність і мистецтво

Політика тримається того факту, що цілі соціального життя завжди численні. Вона посідає власні закони і власну суть, які не зводяться ні до економічної раціональності, ні до етики, ні до естетики, ні до метафізики, ні до священного. Вона припускає, що треба розрізнити і прийняти такі поняття, як публічне і приватне, командування і послух, обговорення і рішення, громадянин і іноземець, друг і ворог. Якщо є мораль в політиці — влада прагне спільного блага і надихається нормою, яка складена із колективних цінностей і звичаїв, в глибині якої вона здійснюється — проте, це не означає, що індивідуальна мораль могла би бути політично застосованою. Режимми, яке відмовляються визнати моральну сутність політики, які відкидають множинність цілей чи сприяють її деполітизації, визначаються як „неполітичні”.

Сучасна думка розвинула хибну ідею „нейтральності” політика, зводячи владу до управлінської ефективності, до механічного застосування юридичних норм, технічних чи економічних: управління людьми уподібнюється до адміністрування предметами. Отже, публічна сфера є завжди місцем утвердження приватного бачення „доброго життя”. Із цієї концепції виводиться поняття справедливого, але не навпаки.

Перша мета будь-якої політичної дії внутрішня, а саме: зберегти громадянський мир. Тобто забезпечувати безпеку і гармонію між членами, і зовнішня: захищатися від зовнішніх небезпек. У відношенні до цієї мети, вибір, який здійснюється між конкуруючими цінностями (більше свободи, єдності, відмінності, різноманітності, солідарності тощо), містить обов'язково частку сваволі: вона не доказується, але підтверджується результатами. Різноманітність поглядів на світ є однією із умов появи політики. Демократія, тому що вона визнає плюралізм домагань і проєктів, і має на увазі організувати мирен співіснування протилежностей на всіх рівнях публічного життя, є режимом позірно політичним. Вона бажана для повалення законності грішми (плутократія), компетенцією (технократія), „божественним законом” (теократія) чи спадковістю (монархія), але також у формах більш сучасних, таких як політичної нейтралізації через мораль (ідеологію прав людини), через економіку (ринкову глобалізацію), через право (урядування суддів) або через засоби масової інформації (суспільство видовищ). Якщо індивід відчуває себе особою в глибині спільноти, він будує себе як громадянина демократії; самотність бачить участь в дискусіях і публічних рішеннях, так само як досконалість через освіту і формування себе.

Політика не є наука, поставлена на службі розуму чи одному методу. Політика — це мистецтво, яке вимагає розсудливості (*la prudence*). Вона містить завжди сумнів, множинну виборів, рішень про остаточні цілі. Мистецтво управляти наділяє арбітражною владою між можливостями, володіє набором способів примушувати. Влада ніколи не є лише засіб, який полягає у досягненні кінцевих цілей, яким намірена служити.

У Ж. Бодена, спадкоємця законників, джерело незалежності і свободи знаходиться у необмеженій суверенності влади принца, створеної на зразок абсолютної папської влади. Ця концепція „політичної теології” заснована на ідеї вищого політичного органу, „Левіафана” (Гоббс), призначеного контролювати тіла, душі і розум. Вона інспірована абсолютиською Державою-Нацією, одноманітною, централізованою, яка не терпить ні місцевих влад, ні поділу прав з сусідніми територіальними владами, і яка вибудовується через адміністративну та юридичну уніфікацію, завдяки вилученню посередників і поступове викорінення місцевих культур. Вона послідовно привела до абсолютиської монархії, до революційного якобізму,

пізніше до сучасних тоталітаризмів. Цій моделі політичного суспільства НП чинить опір і пропонує іншу, успадковану від Альтузіуса, яка вбачає джерело незалежності і свободи у самостійності і в якій держава визначається, перш за все, як федерація організованих спільнот.

В цій концепції, яка надихнула імперські і федеративні побудови, існування посольства до правителя не змушує народ втрачати здатність приймати чи розривати закони. Народ у своїй різноманітній організованій колективності (чи „державі²) є єдиним останнім власником суверенітету. Уряди є вищі для всіх громадян, які беруться окремо, але вони, тобто уряди, завжди залишаються нижчими у відношенні до спільної волі, вираженої через тіло громадян. Принцип взаємодопомоги застосовується яна всіх рівнях. Свобода колективу не суперечить розділеному суверенітету. Політичне поле, нарешті, не зводиться до держави: публічні особи визначаються як повний простір, тканиною, яка продовжує групи, сім'ї, асоціації, місцеві колективи, регіональні, національні чи супра-національні. Політика не полягає у знищенні цього органічного продовження, але ґрунтується на ній. Політична єдність не полягає лише у тому, щоб заперечувати цю органічну послідовність, але підтримуватися нею, тобто, що вона повинна складатися з соціальної „непрозорості”: досконала „прозорість” суспільства сама по собі утопічна, яка підтримується демократичним зв'язком, але, сприяє тоталітарному спостереженню.

Економіка: потой бік ринку

В історії людські суспільства підіймаються досить високо у своєму розвитку, але деякі з них платять за це продукцією, обігом і споживанням предметів, необхідних для збереження індивідів і груп. Тим не менше, і протилежно до забобонів лібералізму, таких як марксизм, економіка ніколи не формувала „інфраструктуру” суспільства: економічна надзалежність („економізм”) становить виняток, але не правило. З багатьох мітів, присвячених прокляттю праці (Прометей, звалтування Матері-Землі), грошей (Крез, Гульвейк, Тарпейя), достатку (Пандора), виявляється до того ж, що економіка у ранні часи була сприйнята як „проклята частина” цілого суспільства, активність, яка загрожує гармонії. Економіка була тоді знецінена, не лише тому, що була некорисна, але з того факту, що вона лише робила це. Також були багаті, тому що були могутні, і не навпаки. „Ринковий фетишизм” не є вадю сучасного капіталізму, але він відсилає до людинознавчої постійної: виробництво заради досягнення добробуту породжує заздрість, наслідувальне бажання, наслідками якого стають безпорядок і насильство. У всіх досучасних суспільствах, економіка вбудована, контекстуалізована в інші порядки людської активності. Ідея, згідно якої, обмін (un troc) на сучасному ринку, економічні обміни, повинні завжди регулюватися через пропозицію і попит, через появу абстрактного еквівалента (грошей) і об'єктивних цінностей (цінностей користі, обміну, використання, ефективності тощо), є байкою, яку вигадав лібералізм. Ринок не є ідеальною моделлю, яка дозволяє свою абстракцію універсалізувати. Перш ніж бути механізмом, він є інститутом, і цей інститут не може бути абстрактним в своїй історії, ні в культурі, яка його породила. Трьома великими формами обігу товарів є: взаємопов'язаність, перерозподіл і обмін. Вони не являють собою „стадій розвитку”, але завжди більш чи менш співіснують. Сучасне суспільство характеризується гіпертрофією ринкового обміну: перехід економіки з ринком до економіки ринку, пізніше до ринкового суспільства. Ліберальна економіка перевела ідеологію прогресу у релігію зростання: „завжди більше” споживання і виробництво веде людство до щастя. Якщо без сумніву те, що сучасний економічний розвиток задовільнив деякі первинні потреби, до сих пір це задоволення не доступне для більшості. У світі з обмеженими ресурсами і який керується законами ентропії, деяке зменшення створює необхідний обрій людства.

Розмах перетворень, здійснених оринковленням світу, між 16-м і 20-м століттям, був явищем більш важливим, щодо всього іншого. Це оринковлення буде метою XXI століття. Треба повернутися до джерел економіки: „oikos-nomos”, головних законів нашого замешкання у світі, законів, які враховують економічну рівновагу, людські почуття, гармонію і красу природи, і більш загально, всі некількісні елементи, які економічна наука не бере до уваги. Будь-яке економічне життя містить в собі посередництво широкого спектру культурних закладів та юридичних засобів. Сьогодні економіка повинна бути вписана в контекст живого, в суспільство, в політику і етику.

Етика: конструювання себе

Фундаментальні етичні категорії універсальні: знаходять повсюди відмінність між добрим і поганим, благородним і неблагородним, добром і злом, чудовим і огидним, справедливим і несправедливим. Навзаєм, кожна з цих категорій змінюється, відповідно до епохи і суспільства. НП відкидає будь-яку концепцію чистої моралі світу, але вона розуміє, що жодна культура не може обходитися без розрізнення етичної цінності звичок і поведінок. Мораль необхідна для цього відкритого буття, яким є людина; вона наслідок її свободи. Повністю виражаючи загальні правила, які є повсюди умовою збереження суспільств, вона має також відношення до звичаїв і не змогла б цілком роз'єднати контексти, в яких вона здійснюється. Але її не слід розуміти лише під одиноким обрієм суб'єктивності. Прислів'я „добра чи погана моя країна” вказує лише, що моя країна завжди права, але що вона завжди залишатиметься моєю країною, коли вона неправа.

Починаючи з греків, етика вказує для європейців на значення мужності, вправління в якій формує основу „доброго життя”: великодушність проти скупості, честь проти ганьби, хоробрість проти боягузства, справедливість проти беззаконня, стриманість проти надмірності, значення обов'язку проти зречення, прямота проти лицемірства, незацікавленість проти жадібності і т.д. Добрим громадянином є той, хто прямує завжди до досконалості в кожній із цих чеснот (Арістотель). Ця воля до досконалості абсолютно не виключає, що існують різні способи життя (споглядальне, активне, вигідне і т. д.), відповідно до моральних кодексів: європейська традиція, виражена через трьохфункціональну античну модель, віддає перше місце мудрості перед силою, і силі перед багатством.

Сучасність замінила традиційну етику, одночасно аристократичну і народну, двома видами міщанської моралі: утилітарною мораллю (Бентам) і мораллю обов'язку (Кант), заснованих на унітарній концепції правильного, до якої повинні прямувати всі індивіди, пристосовуючись до універсального морального закону. Цей останній підхід підтримує ідеологію прав людини, одночасно і мінімальну мораль, войовничу стратегію західного етноцентризму. Ця ідеологія суперечлива у термінах. Всі люди наділені правами, але це ще не означає, що вони їх реалізують, оскільки ізольовані: право санкціонує справедливість, яка містить соціальне. Жодне право немислиме без специфічного контексту, для того, щоб бути визначеним; суспільство є для того, щоб визнати і визначати обов'язки, які являються компенсацією і зворотньою стороною прав. Щодо основних свобод, вони не декларуються, але вимагають завоювання і гарантій. Те, що зробили європейці, а саме, непримиренну боротьбу за права людей, заснованої на визнанні автономії, зовсім не означає, що народи планети повинні розглядати гармонію прав тим самим способом.

Проти „морального порядку”, який змішує соціальну і моральну норми, треба, нарешті, підтримувати множинність форм соціального життя, розуміти порядок і трансгресію, Аполона і Діоніса. Не можна впадати у релятивізм і нігілізм „останньої людини” (Ніцше), яка виявляє себе через практичний матеріалізм.

Техніка: мобілізація світу

Техніка завжди супроводжує людину з часу її виникнення: відсутність специфічних природних захистів, розпрограмування наших інстинктів і розвиток наших пізнавальних можливостей, супроводжується зростаючими змінами нашого середовища. Але техніка протягом довгого часу керувалася не лише технічними імперативами: необхідна гармонія людини, міста, космосу, повага до природи, як місця перебування буття, покора прометеївської могутності олімпійській мудрості, відмова від пихатості, швидше турбота про якість, ніж про продуктивність.

Технічний вибух сучасності пояснюється через зникнення етичних кодів, символічних чи релігійних. Він укорінений глибоко у біблійний імператив: „Наповнюйте Землю і пануйте над нею” (Книга Буття), який Декарт через два тисячоліття відновить, запрошуючи людину „виявляти себе як господаря і власника природи”. Дуалістичне теоцентричне розділення між буттям (інсее) і створеним світом спричинило антропоцентричний дуалістичний розрив між підметом і предметом, останній відданий без жодних застережень на поталу першому. Сучасність підкорила науку (споглядальну) техніці (операційній), даючи, таким чином, можливість народження інтегрованої „техно-науки”, єдиною умвою існування якої є прискорена трансформація світу. Лише в XX столітті наш спосіб життя зазнав більше потрясінь, ніж будь-коли. Вперше в історії людства, кожне нове покоління повинно наново інтегруватися у світ.

Техніка розвивається, за своєю сутністю, як автономна система: будь-яке нове відкриття негайно поглинається глобальною могутністю оперативності, яку вона поширює, ускладнюючи і підсилюючи. Недавній розвиток технологій зберігання товарів на складах і обігу інформації надзвичайно пришвидшив рух цієї системної інтеграції, прикладом якої може бути „всесвітнє павутиння”: ця сітка немає ні вирішального центру, ні контролю входу-виходу, але вона підтримує і постійно збільшує взаємодію мільйонів терміналів, які до неї підключені.

Техніка не нейтральна; вона підкоряється деяким цінностям, які керують курсом: оперативність, ефективність, виконувальність. Її аксіома проста: все, що можливе, повинно бути і бути ефективно реалізоване; очевидно, що лише приріст техніки може згладити недоліки застосування існуючих технологій. Політика, мораль, право, втручаються лише для того, судити про бажані чи небажані наслідки нововведення. Накопичувальна сутність технонаукового розвитку — він знає стагнації, але не спад — протягом довгого часу поєднувалася з ідеологією прогресу, яка підтверджувалася зростанням могутності людини над природою і зводила нанівець ризику і випадковості. Техніка також дала людству нові засоби існування, але вона втратила, у той же самий час, свої основи, через те, що майбутнє здається більше залежним від безмежного розширення раціонального управління світом. Зубожіння, яке слідує все більше і більше, чітко сприйняте, як зникнення справжнього людського погляду на Землю. Дослідивши нескінченно мале і нескінченно велике, технонаука урезонує тепер людину нею самою, одночасно субекта і обекта власного маніпулювання (клонування, штучне запліднення, генетичні зміни тощо). Людина стала простим продовженням інструментів, які створила, приймаючи техноморфну ментальність, яка збільшує її вразливість.

Технофобія і технофілія являються двома взаємопов'язаними відношеннями до техніки. Знання та його застосування негідні осуду самі по собі. Проти наукового редукаціонізму. Поверхового позитивізму і тупого обскуратизму; належить підтримувати технічний розвиток на користь нашого соціального, етичного і політичного вибору, в той же самий час, згідно

нашого принципу розсудливості; знову включити техніку у символічне бачення світу, якими є плюріверсум і континуум.

Світ: плюріверсум

Різноманітність притаманна тому руху, який називається життя, яке змінюється, шляхом ускладнення. Множинність і різноманітність рас, етносів, звичаїв чи релігій, характеризує розвиток людства з часу його виникнення. Перед цим фактом, два відношення протистоять одне одному. Для одних, ця біокультурна різноманітність є тягарем і необхідно завжди і повсюди зводити людей до того, що вони мають спільного. Для других, якими є ми, різноманітність — це багатство, яке зобов'язує до збереження і плекання. Маніфест НП відчуває глибоку відразу до одноманітності. НП вважає, що доброю системою є та, яка передає, по крайній мірі, ту кількість відмінностей, яку отримала. Правдиве багатство світу знаходиться в різноманітності культур і народів.

Навернення Заходу до універсалізму було головною причиною його волі на свій манер переробити решта світу, встановити свою релігію (христові походи), навязати свої політичні принципи (колоніалізм), сьогодні свою економічну і соціальну модель розвитку чи свої моральні принципи (права людини). Підприємство під керівництвом місіонерів, військових і торгашів, вестерналізація планети, являють собою імперіалістичний ненажерливий рух з метою знищити будь-яку інакшість, навязавши світу модель людства, незмінно представленої як „прогрес”. Універсалізм, який робить все одноманітним, був лише проекцією і маскою етноцентризму, розширеного до масштабів планети.

Ця вестернізація-глобалізація змінила характер сприйняття світу. Примітивним племенам насаджувалася назва „люди”, даючи зрозуміти їм, що вони є представниками виду. Римлян і китаець, росіянин і інка, могли жити в ту саму епоху без усвідомлення одночасного існування. Ці часи закінчилися: внаслідок надмірної претензії Заходу захопити цілком світ, ми живемо у новій добі, в якій етнічні, історичні, лінгвістичні чи культурні відмінності співіснують у повноті свідомості їхньої тотожності та інакшості, які вона віддзеркалює. Вперше в історії, світ є плюріверсум, багатополосним порядком, в якому великі культурні утворення знаходяться у протистоянні в планетарній часовості, розділеної, немовби, нульовим часом. Однак, модернізація, мало по малу, відходить від вестернізації: нова цивілізація добирається до сучасних засобів могутності і знання, не без заперечення їхньої історичної та культурної спадщини на користь західних цінностей чи ідеологій.

Ідея, згідно якої ми можемо прийти до „кінця історії”, описаного через планетарний тріумф ринкової раціональності, узвгвльнює спосіб життя і політичні форми ліберального заходу, є фальшивою. Навпаки, переживаємо появу нового „закону Землі”, нове планування міжнародних відношень. Античність і Середньовіччя бачили неперевершений розвиток самодостатніх великих цивілізацій. Відродження і Новий Час були відмічені виявленням і консолідацією Держав-Націй у змаганні за управління Європою, пізніше, світу. ХХ століття побачило начерк біполярного порядку, в якому зіткнулися лібералізм і марксизм, таласократична американська могутність і могутність континентальна радянська. ХХІ століття буде відмічене приходом багатополярного світу, об'єднаного навколо проявлених цивілізацій: європейської, північно-американської, іспано-американської, арабомусульманської, китайської, індуської, японської і т.д. Ці цивілізації не знищать старі місцеві корені, племенні, провінційні чи національні: вони зобов'язані їх плекати, як остання колективна форма, з якою індивіди можуть ототожнюватися з їхньою спільною людськістю. Вони будуть покликані до співпраці в деяких сферах, щоб захищати спільні блага людства, особливо екологічні. У багатополосному світі, могутність визначається, швидше, як здатність чинити опір впливу інших, ніж навязувати свою. Головним ворогом цього

плюриверсуму великих самоцентрованих зібрань є будь-яка цивілізація, яка утверджується універсально, вважаючи, що наділена рятуючою місією і нав'язує свою модель іншим.

Космос: континуум

НП приєднується до унітарної концепції світу, в якій матерія, як форма, утворює лише варіації на одну і ту ж тему. Світ, одночасно, і різноманітний, і інтегрований, на різних рівнях видимого і невидимого. Розчаклування світу виражається через закритість сучасного розуму, неспроможного вийти за межі свого матеріалізму і свого антропоцентризму. Наша епоха наділила людину стародавніми атрибутами божественного (метафізика суб'єктивності), трансформуючи світ в об'єкт, тобто у сукупність засобів, наданих у розпорядження людини для задоволення своїх безмежних потреб. Цей ідеал утилітарного світу спарував прямолінійну концепцію історії, надавши їй початок (природний стан, земний рай, золотий вік, первісний комунізм), і закінчення (безкласове суспільство, Царство Боже, стан остаточного прогресу, входження у добу чистої раціональності.

Для НП, минуле, теперішнє і майбутнє, не є різними моментами орієнтованої і векторизованої історії, але являють собою постійні виміри, кожної прожитої миті. Минуле, як майбутнє, трапляється завжди, як теперішнє в будь-якій актуальності. Ця присутність — фундаментальна категорія часу — протиставляється відсутності: забуттю походження і затуманеному обр'ю. Ця концепція світу знайшла своє вираження у різних сприйняттях часу і простору, у різних законах організації своїх елементарних компонентів. Мікрокосм і макрокосм взаємопроникають і відповідають одне одному. НП відкидає, таким чином, абсолютне розрізнення між буттям (in creae) і буттям створеним і ідею, що наш світ буде лише відображенням прийдешнього. Космос, як реальність, є місцем прояву буття, місцем, в якому виявляється правда нашої співприналежності до цього космосу. „Панта рей” (Геракліт: „все тече”): все тримається початку у всьому.

Людина не знаходить і не надає сенсу своєму життю, лише приєднує його до того, що перевищує її саму. НП повністю визнають цю людинознавчу постійну, яка проявляється у будь-якій релігії. НП вважає, що повернення до священного супроводжуватиметься поверненням до мітів і до зняття фальшивих дихотомій: підмет і предмет, тіло і думка, душа і дух, існування і сутність, раціональність і чуттєвість, міт і логос (сфера мітичного і сфера логічного), природне і надприродне тощо. Ця концепція світу вже виражена в європейській античності, де вона знаходиться у вигляді космогонічних оповідей досократичної думки. Язичництво НП вказує лише на свідому симпатію до цих стародавніх концепцій світу, завжди живих в серці і розумі—саме тому, що вона не є вчорашньою, але є завжди. Віч-на-віч з суррогатом сектанських занепалих релігій, як, наприклад, деякі неоязичницькі пародії часу змішання, НП вписується у більш довгу пам'ять: а саме, завжди у відношенні до виникнення сенсу того, що сталося.

III — Напрямки

Проти одноманітності і племінності, за сильні тотожності

Безпрецедентна загроза одноманітності веде, у свою чергу, до нетерпимості: кривавого ірррендентизму, конвульсійних та шовіністичних націоналізмів, дикої племінності і т.д. Відповідальність за ці явища лежить, у першу чергу, на глобалізації (політичній, економічній, технологічній, фінансовій), яка їх породила. Заперечуючи право індивідів бути вписаними в успадковані колективні тотожності історії, нав'язуючи уніфікований спосіб представлення, західна система, всупереч здоровому глузду, породила божевільні форми самоутвердження. Страх перед ТИМ САМИМ (du Meme) замінено на страх перед ІНШИМ.

У Франції ця ситуація погіршується кризою держави, яка бажала протягом двох століть бути головним символічним виконробом суспільства і ослаблення якого спровокувало появу більшої порожнечі, ніж в інших західних державах. Питання тотожності набиратиме все більшого і більшого значення в наступних десятиліттях. Руйнуючи соціальну систему, яка надавала індивідам місце у визнаному порядку, сучасність, насправді, сприяла занепаду тотожності, сприяла пробудженню бажання поєднання та знайомства на публічній сцені. Але вона не захотіла цим задовільнитися. „Універсальний туризм” лише штучне підтримування себе в падінні.

У відношенні до універсалиської утопії і до нетерпимості, НП утворює силу відмінностей, які не є ні перехідними станами до вищої єдності, ні другорядною дрібничкою приватного життя; відмінності — це основа соціального життя. Ці відмінності, звичайно, є природними (етнічні, лінгвістичні), але, також, політичними. Громадянство відразу намічає приналежність, вірність та участь в публічному житті, яка розподіляється по багатьом рівнях: можемо бути, одночасно, громадянином свого кварталу, свого міста, свого регіону, своєї нації і Європи, згідно природи влади, яка дісталася кожному з цих вимірів суверенітету. Не змогли б бути громадянами світу, тому що „світ” не політична категорія. Прагнення бути громадянином світу означає надавати громадянство абстракцією, згідно словника нового ліберального класу.

НП захищає підстави існування народів, тому що право на відмінність є, згідно її принципу, не лише загальним поняттям: обґрунтовують захист відмінності на словах, якщо ж неспроможні захистити, це означає усунення відмінностей. НП захищає етноси, мови і регіональні культури, які знаходяться на межі зникнення, так само, як і природні релігії. НП підтримує народи у їхній боротьбі проти західного імперіалізму (а боротьбу проти російського імперіалізму? — прим. перек.)

Проти расизму, за право на відмінність

Расизм не може бути визначений, як надання переваги ендогамії, яка була б компетентною щодо свободи вибору індивідів і народів (жидівський народ, наприклад, вбачає своє збереження лише у забороні змішаних шлюбів). Перед знеціненіми розмовами, моралізаторськими постановами тощо, потрібно повернути словам їхнє правдиве значення: расизм — це теорія, яка стверджує, що, нібито, між расами існує якісна нерівність, за допомогою якої можна ділити раси на „вищі” і „нижчі”, що, нібито, цінність індивіда виводиться цілковито з його расової приналежності, що, нібито, расовий факт конститує центральний факт людської історії. Ці три твердження можуть бути підтримані разом або, в той самий час, існувати окремо. Вони всі три хибні. Якщо існують раси, гарні і добрі і відрізняються через той чи інший критерій, статистично ізольованого, немає між ними якихось відмінностей, з іншого боку, жодної надпарадигми людського виду, яка б дозволяла їх ієрархізувати глобально. Нарешті, очевидно, що індивід цінний, перш за все, своїми якостями. Расизм не є хворобою розуму, породженою упередженнями або „досучасними” забобонами (ліберальна вигадка про ірраціональність, як джерело будь-якого соціального зла). Ця помилкова доктрина, історично датована, породжена науковим позитивізмом, згідно якого можна „науково” вимірювати з абсолютною точністю людські суспільства, і соціальним еволюціонізмом, який намагається описувати історію людства, як унітарну історію, поділену на „стадії”, які відповідають різним етапам „прогресу” (деякі народи були більш „прогресивні”, більш „просунуті”, ніж інші).

Перед лицем расизму, існує універсальний антирасизм і диференційований антирасизм. Перший непрямо приходить до тих самих висновків, що і расизм, який він відкидає. Всі мають алергію по відношенню до відмінностей; він не визнає їх, лише спільну

приналежність до загального виду і намагається розглядати їхні специфічні відмінності, як перехідні або другорядні. Зводячи ІНШОГО до ТОГО САМОГО, у перспективі асиміляції, він не спроможний визнавати і поважати інакшість за те, що вона є. Диференційований антирасизм, який визнає НП, враховує, що багатство відмінностей людського виду, не зводиться до нічого. Він намагається надати додатнього значення універсальному, не проти відмінності, але виходячи з неї. Для НП боротьба проти расизму не закінчується ні запереченням рас, ні волею розчинити їх і індивідуальності сукупності. Боротьба проти расизму закінчується одночасним відхиленням усунення та асиміляції. Нфі апартеїд, ні „melting-pot”: боротьба проти расизму у діалогічній перспективі взаємного збагачення.

Проти іміграції, за співпрацю

У відповідності до швидкості і характеру, іміграція населення, такою, якою вона відома сьогодні в Європі, складає, безперечно, відемне явище. Вона являє, головним чином, вид примусового викорінення, причинами якого є, одночасно, економічний порядок — організовані спонтанні рухи з бідних країн і народів до країн багатих і розвинутих, які знаходяться в демографічній кризі — і символічна — привабливість західної цивілізації, яка взялася за знищення автохтонних культур на користь споживацького способу життя. НП покладає відповідальність, у першу чергу, не на іммігрантів, а на розвинуті країни загального добробуту, які, розвиваючись, створили потворний міжнародний розподіл праці, звели людину до стану позбавленого місця товару. Іміграція не бажана ні для іммігрантів, які змушені залишати рідні країни, бо у них вони являють собою надлишок робочої сили, ні для населення, яке приймає їх, тому що вони потрапляють у жорстокі умови існування. Очевидно, що проблеми третіх країн не розв'язуються імміграцією. НП, таким чином, за політику обмеження візду іноземців, яка супроводжується зростаючою співпрацею з країнами третього світу або за органічно-солідарну співпрацю з традиційним способом життя, який ще не зник, щоб подолати диспропорцію, яку породила ліберальна глобалізація.

Населенню, яке походить із середовища приїжджих іноземців, яке проживає сьогодні у Франції, і масовий відїзд якого очікувати марно, якобінська Держава-Нація лише зуміла запропонувати модель поглинання чисто індивідуальної в абстрактне громадянство, яке, жодним чином, не визнає колективних тотожностей і культурних відмінностей. Кількість іммігрантів, культурна дистанція, яка іноді відділяє їх від місцевого населення, і повсюди глибока криза, яка уражає горнилами традиційного роз'єднання (партії, синдикати, релігії, школа, армія тощо), виявляє сьогодні цю модель все менш і менш заслуговуючої довіри. НП вважає, що етнокультурна тотожність різноманітних спільнот, які проживають сьогодні у Франції, не повинні бути витіснені у приватну сферу, а повернуті у сферу публічну, ставши, таким чином, справді визнаними. Отже, НП підтримує модель спільного зразка, яка дозволяє індивідам, які не бажать бути відрізнаними від своїх коренів, підтримувати свої живі структури і колективне життя. Ця політика спільного життя з іммігрантами виражається через розділення громадянства і національності.

Проти статевого упередження, за визнання родів

Статева відмінність є першою і найбільш фундаментальною із природних відмінностей, так як наше людство забезпечує своє відтворення лише через неї: будучи першопочатково розділена на статі, людство не одне, а подвійне. По той бік біології, ця різниця вписується у чоловічий і жіночий роди, які визначають в соціальному житті два способи сприйняття іншого та світу, і складають для індивідів їхню статево (родову) долю. Якщо існування жіночої і чоловічої природи дещо спірне, воно не виключає, що індивіди кожної статі можуть розходитися у відношенні до неї, беручи до уваги генетичну випадковість або соціокультурний вибір. Тим не менше, число цінностей і поведінок, дозволяють розділити їх

на жіночий і чоловічий роди, згідно статі, до яких найбільш чутливий їхній провідник (душа): співпраця і змагання, посередництво і покора, спокуса і панування, емпатія і відстороненість, відносне і абстрактне, афективне і директивне, поступливість і агресивність, синтетична інтуїція і аналітичний розум і т.д. Сучасна концепція абстрактного і відірваного від статеві тотожності індивіда, викриває „індиференційну” ідеологію, яка усуває статево різницю, що не забороняє їй мати упередження до жінок у формі традиційної статевої дискримінації, яка розглядає жінок, як неповноцінних чоловіків. Вона є обхідною формою чоловічого панування, головним наслідком якого було усунення жінок з публічного життя для того, щоб остаточно їх прийняти, за умови, що вони позбудуться своєї жіночності.

Стверджуючи, що чоловічий і жіночий роди змінюють цілу соціальну конструкцію („жінкою не народжуються, нею стають”), універсаліський фемінізм наштовхнувся на підводний камінь андроцентризму, який відкидає „універсальні” абстрактні цінності, які є цінностями чоловічими. Розрізняючий фемінізм, до якого приєднується НП, не вагається підтримувати статево відмінності, вписані у публічну сферу і підтверджує специфічні жіночі права (право на дівочість, право на материнство, право на викидень), все ще сприяє, лицем до сексизму і одностатевої утопії, проштовхуванню чоловіків і жінок через підтвердження і постійну цінність їхніх власних природ.

Проти Нового Класу, за самостійність, починаючи з основи

Західна цивілізація на шляху уніфікації, сприяє планетарному сходженню керівного класу, єдина законність якого знаходиться в абстрактному (логіко-символічному) керуванні знаками і цінностями встановленої системи. Прагнучи неперервного зростання капіталу і остаточного панування переможної соціальної інженерії, цей Новий Клас формує сьогодні ЗМІ, великі національні чи багатонаціональні підприємства, міжнародні організації, головні інститути Держави. Він виробляє і відтворює повсюди один і той самий тип людини, яка характеризується байдужою компетентністю, відділеною від реального раціональністю, абстрактним індивідуалізмом, утилітарними переконаннями, поверховим гуманітаризмом, байдужістю до історії, загальною безкультурністю, відданістю віртуальному, схильністю до корумпованості, схильністю до непотизму і до клієнтизму. Цей процес вписується у логіку зосередження і вирівнювання світового панування: влада все більше і більше віддаляється від громадянина, менше вона потребує пояснювати громадянину свої рішення і узаконення свого порядку; суспільство більше пропонує обезособлені завдання, менше воно відкриває людям якість; більше приватне посягає на публічне, менше індивідуальні заслуги визнані всіма; більше наповнюється функцією, менше відіграє справжню роль. Новий Клас обезособлює і знімає відповідальність.

Протягом закінчення холодної війни і падіння радянського блоку, Новий Клас знаходиться на рівні співставлення з усіма конфліктами (між капіталом і працею, рівністю і свободою, публічним і приватним), які він намагався вирішити протягом пів-століття. Одночасно, його неефективність, його перевитрати і його контрпродуктивність, стають більш очевидними. Система прямує до замикання на самій собі, кооптуючи взаємозамінні коліщатка, в той час як народи потерпають від байдужості або гніву, на відміну від керуючої еліти, яка більше не говорить тією самою мовою, що й вона. Під всіма великими темами, які хвилюють суспільство, риється яма між керівниками, які повторюють той самий технократичний дискурс, який підтримує встановлений безпорядок, і керованими, які зазнають від цього певних збитків у їхньому щоденному житті. Видовище виступає у ролі посередника, щоб повернути увагу від даного до удаваного світу. Наверху: деревяна технократична мова, моралізуюче базікання і добробут; внизу: обтяжливе протистояння із даністю, наполегливе питання про сенс і бажання спільних цінностей.

Задовільняючи народне прагнення (чи „популіське”) тих, хто має лише зневагу до „еліт” і хто байдужий до занепаду традиційних політик, тягне за собою надання більшої самостійності базовим структурам, які відповідають за щоденний спосіб життя (помої). Для того, щоб відновити спосіб життя більш гостинний, далекий від анонімної маси, комерціалізації цінностей і опрідметнення соціальних відношень, умови соціального життя, які дозволяють формувати колективне уявлення специфічного світу, повинні брати на себе відповідальність рішення у всіх сферах, які мають до них відношення та їхніх членів, беручи участь на всіх рівнях демократичного рішення. Це не Держава-Провідниця, бюрократична і технократична, яка централізується у своєму напрямку. Це самі спільноти, які не повинні поступатися Державі владою втручання у сфери, в яких вони не компетентні.

Проти якобізму, за об'єднану Європу

Перша Тридцятилітня війна, яка завершилася підписанням Вестфальського Договору, вказала на визнання Держав-Націй, як домінуючого способу політичної організації. Друга Тридцятилітня війна (1914-1945), навпаки, підкреслила початок її розпаду. Держава-Нація, яка походить із абсолютної монархії та революційного якобізму, відтепер є надто великою, щоб вирішувати малі проблеми і надто малою, щоб сміливо виступати проти великих. В глобалізованому світі, майбутнє належить цивілізаційним спільнотам, спроможних організуватися в самоцентрованих просторах і володіти достатньою могутністю, щоб чинити опір впливу інших.

Лицем до США і до нових проявлених цивілізацій, Європа, також, покликана будуватися на федеративній основі, яка визнає самостійність всіх своїх складових, організуючи співпрацю регіонів і націй, які її складають. Європейська цивілізація виникне через збільшення, а не через зменшення, цих історичних культур, дозволяючи, таким чином, всім своїм мешканцям повністю відновлювати свідомість їхньої спільнотних джерел. Принцип доповнювальності повинен бути клечем склепіння: на всіх рівнях, нижча влада не передає свою владу вищій, лише у тих сферах, які не входять в її компетенцію.

Проти централізуючої традиції, яка позбавляє всіх уповноважень на одному рівні, проти бюрократичної та технократичної Європи, яка призначається для відмови у суверенітеті, проти Європи, яка не буде лише уніфікованим простором ліберального обміну, проти „Європи націй”, як простих додавань національних Я, які не турбуються про запобігання міжнаціональних воєн, проти „європейської нації”, яка буде лише збільшеною проекцією якобінської Держави-Нації; Європа (західна, центральна і східна) повинна реорганізувати основу у вершину, тобто об'єднуючи внутрішню частину для того, щоб краще об'єднатися ззовні, на ґрунті плюралізму окремих статутів, які скріплюються спільним статутом. Кожен рівень добровільного об'єднання повинен виконувати свою роль і мати власну гідність, не похідних від вищих інстанцій, але заснованих на волі та згоді всіх тих, хто бере у ній участь. Таким чином, ми повернулися б у склепіння будівлі, які мають відношення до об'єднаних народів та спільнот: дипломатії, армії, важливих економічних рішень, підготовки основних правових норм, захисту навколишнього середовища і т.д. Європейська інтеграція необхідна також у деяких сферах дослідження, промисловості та нових технологій комунікації. Єдина валюта повинна керуватися Центральним Банком, підпорядкованого європейській політичній владі.

Проти деполітизації, за посилення демократії

Демократія не з'явилася разом з Революцією 1789 року, але створена протягом існування грецького міста і колишніх германських „свобод”, і утворює тривалу європейську традицію. Вона не зводиться ні до колишніх „народних демократій” країн Сходу, ні до

парламентаризму ліберальних демократій, які сьогодні переважають в західних країнах. Демократія не визначається ні партійним режимом, ні сукупністю процедур Держави ліберального права, але, передовсім, режимом, в якому народ є суверенним. Вона не є постійним обговоренням, але рішенням, з т. з. спільного блага. Народ може делегувати свій суверенітет керівникам, яких він призначає, що не означає відмови від влади на їхню користь. Закон більшості, який формується голосуванням, не розглядатиметься лише як правда, яка походить із принципу великих чисел: воно лише є засобом, який дозволяє підтвердити, більш менш, узгодженість точок зору між народом і його керівниками. Демократія, нарешті, є режимом, який враховує плюралізм суспільства: мирне вирішення конфліктів ідей і не примусових відношень між більшістю і меншістю, свобода вираження меншості, яка дозволяє їй у майбутньому стати більшістю.

В демократії, в якій народ є підметом конституційної влади, фундаментальним принципом є принцип політичної рівності. Принцип політичної рівності слід відрізнити від принципу рівності в правах всіх людей, які не спроможні створити жодної форми уряду (спільна рівність всіх людей є аполітичною рівністю, тому що їй бракує можливої нерівності). Демократична рівність не є антропологічним принципом (вона не скаже нам нічого про природу людини), вона не лише припускає, що всі люди від природи рівні, але, що всі люди політично рівні, тому що належать до тої самої політейї. Отже, це є субстанціональна рівність, заснована на приналежності. Як і будь-який політичний принцип, він передбачає можливість розрізнення між громадянами і не-громадянами. Головним поняттям демократії є ні індивід, ні людство, але політичне об'єднання громадян в один народ. Демократія є режимом, який призначив народ, як джерело законності влади, пісилюється реалізацією тотожності керівників і керованих: об'єктивна відмінність між одним і другим, ніколи не може бути якісною відмінністю. Ця тотожність є політичним вираженням того народу, який за посередництвом цих керівників, збобуває можливість бути політично присутнім для нього самого. Таким чином, демократія містить в собі народ, який здатний впливати політично на сферу публічного життя. Утримання від голосування, відступ у приватне життя, позбавляють її сенсу.

Демократія сьогодні загрожена паталогічними явищами: кризою представництва, взаємозамінністю програм політиків, неповагою до народу, корупцією та технократизмом, дискваліфікацією партій, які стали машинами по вибиранню своїх керівників, деполітизацією, як наслідок поляризації моралі і економіки, переважання лоббі, яке захищає свої інтереси на шкоду спільним і т.д. До цих загроз демократії ще додається той факт, що ми вийшли на сучасну політичну проблематику: всі партії, більш чи менш реформіські, всі уряди були менш чи більш безсильні. „Захоплення валди” у лєнінському сенсі не підходить. У всесвіті мереж бунт можливий, але не революція.

Відновлення демократичного духу, це не лише відродження представницької демократії, але, одночасно, відродження правдивої демократії участі на всіх рівнях — це означає, що все повинно бути справою всіх. Мова йде про те, щоб політика не була лише привілеєм Держави, а відновленням громадянських просторів: кожен громадянин повинен бути агентом спільного інтересу, кожне спільне благо повинно бути захищене у перспективі конкретного політичного народу. Клієнт споживання, пасивний спостерігач і прихильник приватних прав, можуть бути подолані радикальною формою децентралізованої демократії, даючи кожному можливість вибору своєї долі. Процедура референдуму може бути реактивована через народну ініціативу. Проти всемогутності грошей, єдиної вищої влади сучасного суспільства, треба зобов'язувати розділяти багатство і політичну владу (проти олігархів — прим. перек.).

Проти продуктивізму, за розподіл праці.

Праця (від лат. *tripalium*, інструмент тортур) ніколи не займала центральне місце в архаїчних чи традиційних суспільствах, і включалася в ті, які ніколи не знали рабства. Тому що, вона відповідає на примус необхідності, вона не реалізує нашу свободу — на противагу творчості, в якій кожен виражає реалізацію самого себе. Це сучасність, яка, в своєму логічному продуктивізмі всеохопної мобілізації ресурсів, зробила працю, одночасно, цінністю в собі та основним способом соціалізації, позірною формою звільнення і ссамостійності індивідів („свобода через працю”). Функціональна, раціональна, монатеризована, ця „однорідна праця”, яку індивіди виконують більш часто із примусу, ніж за покликанням, має лише сенс з т.з. ринкового обміну і завжди вписується у бухгалтерський звіт. Товар служить тому, щоб забезпечувати споживання, яке ідеологія потреби пропонує, насправді, як відшкодування втраченого часу під-час виробництва. Колишні зразки близькості також були прогресивно оречевлені, штовхаючи людей працювати на інших, щоб ті оплачували їхню працю. Сенс безоплатності та взаємоповязаності поступово зник у світі, в якому ніщо більше немає цінності, але в якому все має ціну, тобто, в якому те, що не є еквівалентом кількості, вважається незначним або не існуючим. В суспільстві найманої праці, кожен втрачає надто багато часу, намагаючись заробити на своє життя.

Новий факт полягає у тому, що завдяки новим технологіям, ми вироюляємо все більше і більше товару і послуг, завжди з меншим числом людей. Ці пібутки продуктивності народжують безробіття і, відтепер, ненадійність структурних явищ. Вони потурають логіці капіталу, яка використовує безробіття, для досягнення своїх цілях, і десоціалізацію, щоб звести нанівець переговори найманих працівників з працедавцями. Як наслідок, людина не лише більше використовується, але стає все більш і більш зайвою, непотрібною: усунення замінює відчуження у світі глобально більш багатому, але в якому збільшується число бідних. Неможливість повернення до повної зайнятості містить, таким чином, порушення логіки продуктивізму і розглядається, віднині, як прогресивний виклик добі найманої праці, як основного способу включення у суспільне життя.

Скорочення робочого часу є світським подарунком, який робить застарілим біблійний наказ („Будеш працювати у поті чола свого”). Виборене у переговорах з працедавцями скорочення і розподіл робочого часу повинен бути підтриманий з можливостями гнучких поправок (суботні відпустки, період навчання тощо) для всіх однорідних завдань: працювати менше, але краще, щоб вивільняти час на життя. В суспільстві, в якому ринкова пропозиція завжди більш поширена, збільшується кількість тих, покупівельна спроможність яких застоюється або скорочується. Крім цього, наполягаємо на прогресивному розділенні праці і прибутку, вивчаючи можливість встановлювати загальне асигнування існування громадян з низькими прибутками.

Проти відмивання грошей, за економіку на службі живого

Арістотель розрізняв *oeconomie*, яка задовільняє потреби людей, і *chrematistique*, кінцевою метою якої було виробництво, обіг і привласнення грошей. Промисловий капіталізм, малу по малу, став домінувати через фінансовий капіталізм, який прагне організувати максимально короткотермінову рентабельність на шкоду реальному стану національної економіки і довготерміновим інтересам народу. Ця метаморфоза виражається через дематеріалізацію підсумків діяльності підприємств, лютування спекуляції, анархічного випускання облігацій, заборгованостей приватних осіб, підприємств і націй, надання ролі першого плану міжнародним вкладникам і фондам, які пргнуть спекулятивних прибутків, тобто „швидких” грошей.

Капітал нав'язує політичні закони. Реальна економіка знаходиться під сумнівом і нерівновазі, в той час як величезна світова фінансова бульбашка наповнюється

регіональними грішми, даючи можливість проявлятися потрясінням, які розповсюджуються всією системою. Крім цього, економічна думка застигла у догмах, які принесені математичною формалізацією, яка утверджується в якості науки, яка усуває декількісні принципи. Тому макроекономічні дані (сукупний внутрішній продукт, сукупний національний продукт тощо) не зовсім вказують на реальний стан економіки суспільства: катастрофи, нещасні випадки або епідемії підраховані у вигляді позитивних чисел, так як вони збільшують економічну активність.

У відношенні до високомірного багатства, який думає лише про власне зростання, спекулюючи на нерівності і стражданнях, яке воно породжує, необхідно поставити економіку на службу людині, надаючи перевагу реальним потребам індивідів та їхній якості життя, встановлюючи міжнародний масштаб подітків на рух капіталів та скасовуючи заборгованість Третього Світу і переглядаючи, одночасно, всю жорстоку систему „розвитку”: пріоритет самозабезпечення і задоволення внутрішніх ринків, розрив із системою міжнародного поділу праці, звільнення місцевої економіки від диктату Світового Банку і Міжнародного Валютного Фонду, прийняття соціальних правил і правил екологічних, щоб вводити міжнародні обміни. Слідуючи за прогресивним виходом із подвійного глухого кута, представленого неефективною адміністративною економікою і ринковою гіперконкурентноспроможною економікою, яка підтримується третім сектором, самостійними організаціями взаємодопомоги (місцеві системи обміну), заснованих на розподілі відповідальності, вільному вспупі і виході.

Проти гігантизму, за місцеві спільноти

Тенденція до гігантизму і до концентрації породжує ізольованих індивідів, тобто вразливих і залишених напризволяще. Загальне усунення і соціальна небезпека є логічними наслідками системи, яка пройшла по всіх інстанціях взаємоповязаності і солідарності. Лицем до вертикальних пірамід панування, які не викликають більше довіри, лицем до бюрократій, які досягають все швидше і швидше свого рівня невігластва, ми входимо у плинний світ кооперативних суспільств. Колишнє протистояння між однорідним громадянським суспільством і Державою-Провідницею малу по малу долається встановленням цілої організаційної тканини, творця прав та дорадчих колективів. Ці спільноти формуються на всіх рівнях соціального життя: сім'ї в кварталі, професії у сфері дозвілля і т.д. Саме на цьому місцевому рівні, який може відновлювати існування людей, не крихке, відбувається звільнення від шалених швидкостей мобільності і прибутків. Солідарна відповідальність не повинна більше сприйматися як наслідок анонімної (поганої) гарантії Держави-Провідниці, але як наслідок взаємоповязаності, здійсненої в основі через органічні колективи. Тільки відповідальні особи у відповідальних спільнотах можуть встановити соціальну справедливість, яка не повинна бути синонімом життя за чужий рахунок.

Повернення у місцеве здатне повертати сім'ям їхнє природне покликання виховувати, соціалізувати і взаємодопомогу, дозволяючи, таким чином, інтеріоризувати соціальні правила, які сьогодні виключно встановлені зовнішньою стороною. Надання життя місцевим спільнотам повинно супроводжуватися відродженням народних традицій, які сучасність довела до виснаження або, ще гірше, до оречевлення на ринку. Підтримуючи гостинність і значення свята, традиції навіюють ритми і приносять цілі. Проходячи крізь віки, пори року, великі історичні тривалості і т.д., вони народжують символічну уяву і підтримують соціальний зв'язок. Вони ніколи не є застигли, але постійно відновлюються.

Проти бетонних міст, за міста з людським виміром

П'ятдесят років урбанізація супроводжується диктатурою мерзотності, безглуздя чи короткозорістю: міста-спальні без горизонту, павільйонні зони без душі, сірі пердмістя, які служать за міські склади, нескінченні торгові центри, які спотворюють візд до міст, центри міст, які служать виключно торгівлі і позбавленого традиції життю (кафе, університети, театри, кінотеатри, площі і т.д.), розміщення поруч будівель без спільного стилю, зруйновані і покинуті цілі квартали або, навпаки, перенаселені камери-одиночки перенаселених міст.

Не будують більше помешкань, щоб жити, але, щоб виживати у середовищі міста, яке створене законом максимальної рентабельності і раціональної функціональності. Отже, місця, з самого початку, є звязками: працювати, перебувати в обігу, замешкувати, не описуються ізольованими функціями, але складними діями, які цікавлять все соціальне життя.

Місто повинно бути переосмислене, як місце зустрічі всіх наших можливостей, як лабиринт наших пристрастей і наших дій. Місто не є лише вираженням геометричної і холодної, плануючої, раціональності. Архітектура і урбанізм вписуються до того ж в історію та географію, особливості яких вони повинні віддзеркалювати. Це повинно відновити вкорінений та гармонійний урбанізм, реабілітацію регіональних стилів, відродження середньовічних міст у сітці навколо регіональних столиць, виведення із рабства сільські райони, прогресивне руйнування міст-спалень і комерційних центрів, усунення реклами, так само як і різних засобів пересування: відміна диктатури індивідуальних машин, доставки тварів залізницею, відновлення транспорту загального користування, беручи до уваги екологічні вимоги.

Проти технічної демонії, за інтегральну екологію

У скінченному світі, всі криві не можуть постійно зростати: джерела зростання знаходять необхідно свої межі. Швидке поширення, у масштабах планети, західного рівня виробництва та споживання привело, за декілька десятиліть, до виснаження квазі-тотальністю доступних природних ресурсів і до послідовності кліматичних та атмосферних потрясінь, непередбачених людським видом. Спотворення природи, показове зубожіння світу природи, його різноманітності, відчуження людини через машину, пошкодження постачання, доводять, що „завжди більше” не означає „завжди краще”. Цей перелік викриває, неоднозначно, суть ідеології „прогресу”, як і будь-які прямолінійні побудови історії, був справедливо складений рухами за збереження природи. Він нас зобов'язує усвідомити нашу відповідальність за органічний і неорганічний світ, всередині яких ми розвиваємося.

„Мегамашина” знає лише принцип рентабельності. Треба йому протиставити принцип відповідальності, який наказує теперішнім поколінням діяти таким чином, щоб майбутні покоління не застали Землю спустошеною. Одночасно треба замінити примат МАТИ на примат БУТИ. Більше цього, інтегральна екологія закликає до подолання сучасного антропоцентризму і до усвідомлення співналежності людини до космосу і навпаки. Ця внутрішня трансцендентність (яка виражається у висловлюванні: Бог в серці людини — прим. перек.) робить природу партнером, а не противником. Вона заперечує виняткове місце людини в природі, яке надали їй християнізм і класичний гуманізм. Економічній пихатості та технічному прометеїзму, вона протиставляє значення міри та пошуку гармонії. Світове узгодження зобов'язане взяти на себе встановлення примусових норм щодо захисту біорізноманітності — людина має також обов'язки щодо тварин та рослин — і зменшення забруднення землі та атмосфери. Підприємства, забруднюючі колективи, повинні обкладатися високими податками, аби відшкодувати збитки завдані доквіллю. Деяка деіндустріалізація сільськогосподарського сектору повинна сприяти місцевому виробництву

та споживанню. Системи, які дотримуються циклічного відновлення природних ресурсів, повинні бути збережені у країнах Третього Світу і застосовані у „розвинутих” суспільствах.

За свободу думки, за повернення до обговорення ідей

Неспроможна до самооновлення, безсильна і розчарована перед невдачею свого проекту, сучасна думка, малу по малу, перетворилася справжнього інтелектуального жандарма, функція якого полягає у тому, щоб виключати із загального дискурсу всіх тих, хто не вписується у догми пануючої ідеології. Колишні „розкаяні” революціонери приєднані до системи, остаточно встановленої, яка зберегла колишні ознаки, проти яких вони боролися. Ця нова зрада клерків опирається на диктатуру громадської думки, сформованої ЗМІ у спосіб очищаючої істерії та вибіркового обурення. Зведення політики до оптимального управління зростанням, сьогодні більш проблематичне, виключає, крім цього, вибір радикальної зміни суспільства або, більш простіше, можливості відкритого обговорення кінцевих цілей колективної дії.

Демократичне обговорення опиняється, таким чином, зведеним до небуття: не обговорюють більше, більше викривають; не аргументують більше, звинувачують; не доводять більше, навязують. Будь-яка думка, цілком відкрита, підозрюється у „викривленні” фактів або у „другорядності”, обвинувачена у свідомій чи несвідомій симпатії до представлених ідей. Неспроможні розвивати власну думку або відхилити ті чи інші, цензори переслідують також домисли та гадки. Ця небачена досі злиденність критичного розуму ще загострюється у Франції „паризьким колом”, яке зводиться до декількох столичних округів. Таким чином, забули про нормальні правила обговорення. Забувають, що свобода думки, зникнення якої сприймається байдуже, не терпить усунення інших думок.

Побоюючись вибору і тих, хто зневажає прагнення народу, надають перевагу невігластву мас. Щоб покінчити з цим, НП проповідує повернення до критичної думки, одночасно, бореться за цілковиту свободу висловлювання. Проти будь-якої цензури, проти одноразової думки і мізерності мислення, НП утверджує необхідність справжньої праці думки. НП виступає за повернення до обговорення ідей, до обговорення колишніх розбіжностей, які загнздують поперечні ходи та створюють нові синтези. НП закликає всі вільнодумні голови чинити опір лицем до спадкоємців Тріссотіна, Тартюфа і Торкемади.